

УДК 338.1

Калашніков Р.В.¹; Плинокос Д.Д.²; Фомін А.В.³

¹ н.сп. Державного науково-дослідного інституту випробувань і сертифікації озброєння та військової техніки (ДНДІ ВС ОВТ)

² к.е.н., доц., ст.н.сп. ДНДІ ВС ОВТ

³ нач.н.-д.від. ДНДІ ВС ОВТ

СТАЛИЙ РОЗВИТОК І ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ВИРОБНИКІВ У ВОЄННИХ УМОВАХ: ІНТЕГРАЦІЯ СТАНДАРТІВ ISO 9001 ТА ISO 22301

В умовах воєнного стану українські підприємства стикаються з низкою викликів, які суттєво впливають на їхню діяльність та перспективи розвитку. До основних проблем належать перебої у постачанні сировини, збої в енергетичних системах, логістичні бар'єри, а також ризик часткової або повної зупинки виробництва. Водночас на бізнес покладається підвищена соціальна відповідальність, адже він має забезпечувати безперервність виробничих процесів, зберігати робочі місця та підтримувати суспільство. У таких умовах питання сталого розвитку підприємств набуває першочергового значення. Одним із напрямів підвищення стійкості та ефективності діяльності є інтеграція вже добре відомого стандарту управління якістю ISO 9001 [1] з інструментом забезпечення безперервності бізнесу - ISO 22301 [2].

Концепція сталого розвитку передбачає баланс між економічною результативністю, соціальною відповідальністю та екологічною безпекою. Для підприємств це означає необхідність не лише орієнтації на прибуток, а й на довгострокову стабільність, підвищення довіри суспільства та відповідальність перед державою.

Система управління якістю, побудована відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001, є фундаментом відповідальної діяльності підприємства. У першу чергу вона формує відповідальність виробника перед споживачем – кожна одиниця продукції або послуга повинні відповідати визначеним вимогам і гарантувати безпечність, надійність та ефективність.

Головна мета ISO 22301 полягає у створенні системи управління безперервністю бізнесу (СУНБ), яка дозволяє підприємству протидіяти кризам, зберігати життєздатність ключових процесів та мінімізувати наслідки непередбачуваних подій, зокрема під час воєнного стану.

В умовах воєнних дій підприємства можуть забезпечувати безперервність роботи завдяки:

- розсередженню виробництва (наявність кількох виробничих майданчиків з можливістю дублювання процесів);
- диверсифікації постачальників та ресурсів;

- швидкій взаємозамінності критичних процесів, що дозволяє відновлювати виробництво у найкоротші терміни.

Запровадження СУНБ приносить підприємству низку вигод:

– з погляду бізнесу: підтримка стратегічних цілей, здобуття конкурентної переваги, збереження репутації та стабільності.

– з фінансового боку: зменшення юридичних та фінансових ризиків, скорочення витрат, пов'язаних із кризами;

– для зацікавлених сторін: захист життя і майна, урахування очікувань споживачів і партнерів, зростання довіри;

– для внутрішніх процесів: покращення здатності реагувати на зміни, проактивний контроль ризиків, впровадження ефективних управлінських рішень [3].

Водночас ці переваги є додатковим інструментом посилення системи управління якістю (ISO 9001). Якщо ISO 9001 забезпечує відповідальність виробника за якість продукції, то ISO 22301 – стійкість виробництва і здатність цю якість гарантувати навіть у кризових умовах.

Таким чином, інтеграція обох стандартів дозволяє підприємству створити інноваційну систему менеджменту, де контроль якості поєднано з управлінням ризиками і кризами.

Поєднання вимог цих двох стандартів створює комплексну систему менеджменту, яка одночасно гарантує якість продукції та стійкість бізнес-процесів. ISO 9001 орієнтує підприємство на задоволення потреб споживача та підвищення ефективності, тоді як ISO 22301 формує готовність до кризових ситуацій і забезпечує безперервність діяльності.

Інтеграція систем управління якістю та безперервністю бізнесу є стратегічним напрямом сталого розвитку підприємств у воєнних умовах. Вона забезпечує не лише внутрішню ефективність та збереження якості, а й підвищує соціальну відповідальність виробників, що є ключовим фактором довіри з боку суспільства та міжнародних партнерів. Використання стандартів ISO 9001 та ISO 22301 дозволяє українським підприємствам зміцнити стійкість, мінімізувати ризики та забезпечити довгострокову стабільність у період воєнних викликів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. ДСТУ ISO 9001:2015 Системи управління якістю. Вимоги (ISO 9001:2015, IDT).

2. ДСТУ EN ISO 22301:2021 Безпека та стабільність. Системи управління неперервністю бізнесу. Вимоги (EN ISO 22301:2019, IDT; ISO 22301:2019, IDT).

3. Руденко М. В. and Третяк Н. М. and Кравченко О. О. and Харченко О. Л. and Плинокос, Д. Д. (2024) Управління фінансовою стійкістю підприємств в умовах війни. Випробування та сертифікація 4(6)). pp. 121-126.